

# در کربلا چه گذشت؟ ترجمه نفس المهموم

تألیف: شیخ عباس قمی رحمۃ اللہ علیہ  
ترجمہ: محمد باقر کمرہ ای

## فهرست مطالب

|    |                                               |
|----|-----------------------------------------------|
| ۵  | فهرست مطالب                                   |
| ۱۳ | مقدمه مترجم                                   |
| ۲۱ | مقدمه مؤلف                                    |
| ۲۵ | در ولادت امام حسین <small>علیه السلام</small> |

### باب اول - مناقب امام حسین علیه السلام و ثواب گریستن در مصیبت و ...

۲۹ - ۵۹

|    |                                                                                                 |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۲۹ | بخشی از مناقب امام حسین <small>علیه السلام</small>                                              |
| ۳۰ | شجاعت آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                        |
| ۳۲ | علم و دانش آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                   |
| ۳۲ | کرامت و جود آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                  |
| ۳۵ | فصاحت، زهد، تواضع و عبادت آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                    |
| ۳۵ | پیغمبر <small>صلی الله علیه و آله</small> حسین <small>علیه السلام</small> را بسیار دوست می داشت |
| ۳۹ | ثواب گریه بر مصیبت امام حسین <small>علیه السلام</small> و لعن بر قاتلین او و ...                |

### باب دوم - از مرگ معاویه تا شهادت امام حسین علیه السلام

۶۱ - ۳۳۲

|    |                                                                                 |
|----|---------------------------------------------------------------------------------|
| ۶۳ | مرگ معاویه بن ابی سفیان                                                         |
| ۶۳ | وصیت معاویه به پسرش                                                             |
| ۷۰ | گفتار علامه مجلسی در بحار                                                       |
| ۷۲ | حدیث فرشتگان با امام حسین <small>علیه السلام</small>                            |
| ۷۳ | افواج جَنّیان در نصرت امام حسین <small>علیه السلام</small>                      |
| ۷۳ | گفت و گوی ام سلمه با حسین <small>علیه السلام</small> موقع سفر آن حضرت           |
| ۷۴ | حدیث جابر با امام حسین <small>علیه السلام</small>                               |
| ۷۶ | حرکت امام حسین <small>علیه السلام</small> به سمت مکه و دعوت اهل کوفه از آن حضرت |
| ۷۷ | نامه های اهل کوفه به امام حسین <small>علیه السلام</small>                       |
| ۸۱ | حرکت مسلم بن عقیل از مکه به کوفه در نیمه ماه رمضان                              |
| ۸۳ | اعلام خطر نعمان بن بشیر به اهل کوفه                                             |
| ۸۴ | شرح حال نعمان بن بشیر                                                           |

|     |                                                                         |
|-----|-------------------------------------------------------------------------|
| ۲۳۹ | ادامه داستان حرّ بن یزید ریاحی                                          |
| ۲۴۰ | کشته شدن مسلم بن عوسجه                                                  |
| ۲۴۶ | کشته شدن حبیب بن مظاهر                                                  |
| ۲۴۸ | کشته شدن حر بن یزید                                                     |
| ۲۵۱ | کشته شدن نافع بن هلال                                                   |
| ۲۵۲ | کشته شدن عبد الله و عبد الرحمن غفاری                                    |
| ۲۵۳ | کشته شدن حنظلة بن اسعد شبامی                                            |
| ۲۵۵ | کشته شدن شوذب و عابس                                                    |
| ۲۵۶ | کشته شدن ابی الشعثاء کندی                                               |
| ۲۵۶ | کشته شدن دسته جمعی عده‌ای از یاران امام حسین <small>علیه السلام</small> |
| ۲۵۷ | کشته شدن سوید بن عمرو بن ابی مطاع                                       |
| ۲۷۲ | رجوع به شرح حال انصار امام حسین <small>علیه السلام</small>              |
| ۲۷۴ | در نبرد اهل بیت امام حسین <small>علیه السلام</small> و مقتل آنان        |
| ۲۷۴ | ۱- ابوالحسن علی بن الحسین الاکبر <small>علیه السلام</small>             |
| ۲۷۶ | احوال عروة بن مسعود، جدّ مادری علی اکبر <small>علیه السلام</small>      |
| ۲۸۱ | اختلاف در سنّ علی اکبر <small>علیه السلام</small>                       |
| ۲۸۳ | ۲- عبد الله بن مسلم بن عقیل                                             |
| ۲۸۴ | ۳- عون بن عبد الله بن جعفر                                              |
| ۲۸۵ | ۴- محمد بن عبد الله بن جعفر                                             |
| ۲۸۶ | ۵- عبد الرحمن بن عقیل                                                   |
| ۲۸۶ | ۶- جعفر بن عقیل                                                         |
| ۲۸۶ | ۷- عبد الله الاکبر فرزند عقیل                                           |
| ۲۸۷ | ۸- قاسم بن حسن بن علی بن ابی طالب                                       |
| ۲۹۱ | ۹- عبد الله بن حسن                                                      |
| ۲۹۱ | ۱۰- ابوبکر بن حسن بن علی بن ابی طالب                                    |
| ۲۹۱ | ذکر مقتل فرزندان امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small>                |
| ۲۹۲ | ۱۱- عبد الله بن علی                                                     |
| ۲۹۲ | ۱۲- جعفر بن علی                                                         |
| ۲۹۲ | ۱۳- عثمان بن علی                                                        |
| ۲۹۳ | ۱۴- محمد الاصغر بن علی بن ابی طالب                                      |
| ۲۹۳ | ۱۵- ابوبکر بن علی بن ابی طالب                                           |
| ۲۹۵ | ۱۶- عباس بن علی <small>علیه السلام</small>                              |
| ۲۹۷ | ادامه مقتل عباس بن علی <small>علیه السلام</small>                       |
| ۳۰۵ | وصف شجاعت عباس بن علی <small>علیه السلام</small>                        |
| ۳۰۹ | شهادت ابا عبد الله الحسین <small>علیه السلام</small>                    |

|     |       |                                                                                                     |
|-----|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۴۸۷ | ..... | خطاب به هلال پر رنج و ملال محرم                                                                     |
| ۴۸۸ | ..... | مصائب امام حسین <small>علیه السلام</small>                                                          |
| ۴۸۹ | ..... | سؤال و جواب ابن سعد با سنان از حال سیدالشهدا <small>علیه السلام</small>                             |
| ۴۹۰ | ..... | در مصائب امام حسین <small>علیه السلام</small> و احتراز از اهل دنیا                                  |
| ۴۹۱ | ..... | در مصائب آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                         |
| ۴۹۳ | ..... | چوب زدن یزید بر لب و دندان آن حضرت                                                                  |
| ۴۹۵ | ..... | و باز در همین مقام                                                                                  |
| ۴۹۶ | ..... | زبان حال سیدالشهدا <small>علیه السلام</small> با شمر زنازاده                                        |
| ۴۹۷ | ..... | شرح شهادت امام حسین <small>علیه السلام</small>                                                      |
| ۴۹۸ | ..... | مصائب امام حسین <small>علیه السلام</small>                                                          |
| ۴۹۸ | ..... | آوردن اهل بیت <small>علیهم السلام</small> را به قتلگاه                                              |
| ۴۹۹ | ..... | گفت و گوی امام حسین <small>علیه السلام</small> و حضرت زینب <small>علیها السلام</small> در شب عاشورا |
| ۵۰۰ | ..... | مدایح و مصائب آن امام انس و جان                                                                     |
| ۵۰۲ | ..... | شرح کشته شدن امام حسین <small>علیه السلام</small> و غارت خیمه‌های آن حضرت                           |
| ۵۰۳ | ..... | شهادت امام حسین <small>علیه السلام</small>                                                          |
| ۵۰۵ | ..... | ایضاً در مدایح و مصائب آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                           |
| ۵۰۶ | ..... | تهنیت عید مولود سعید آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                             |
| ۵۰۹ | ..... | مصائب آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                            |
| ۵۱۰ | ..... | مدایح و مصائب آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                    |
| ۵۱۴ | ..... | مناجات با قاضی الحاجات و مرثیاتی آن امام نیکنام                                                     |
| ۵۱۵ | ..... | شرح حال اهل بیت <small>علیهم السلام</small> در مجلس ابن زیاد                                        |
| ۵۱۷ | ..... | شکایت از فلک کج‌مدار ناپایدار                                                                       |
| ۵۱۸ | ..... | حدیث نفس                                                                                            |
| ۵۱۹ | ..... | و باز در همین مقام                                                                                  |
| ۵۲۲ | ..... | مرثیاتی آن امام تشنه‌کام                                                                            |
| ۵۲۳ | ..... | شهادت آن شاه شهیدان                                                                                 |
| ۵۲۳ | ..... | ماجرای بعد از شهادت امام حسین <small>علیه السلام</small>                                            |
| ۵۲۴ | ..... | شرح آمدن آن جناب از حجاز به عراق                                                                    |
| ۵۲۵ | ..... | شکایت از چرخ کج‌مدار و مصائب اهل بیت اطهار <small>علیهم السلام</small>                              |
| ۵۲۶ | ..... | مرثیه آن پیشوای انس و جان                                                                           |
| ۵۲۶ | ..... | شهادت آن سبط ثانی رسول و نور چشم بتول                                                               |
| ۵۲۷ | ..... | استقبال از قصیده مرحوم صباحی علیه الرحمه                                                            |
| ۵۲۹ | ..... | باز هم در همین مقام                                                                                 |
| ۵۳۳ | ..... | مصائب جانگداز آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                    |
| ۵۳۴ | ..... | مصائب آن حضرت <small>علیه السلام</small>                                                            |

|     |                                                                              |
|-----|------------------------------------------------------------------------------|
| ۵۳۵ | در خاتم بخشی امیرمؤمنان، و بُریدن انگشت سیدالشهدا <small>علیه السلام</small> |
| ۵۳۵ | به جهت انگشتر آن حضرت                                                        |
| ۵۳۶ | سرزنش اهل دنیا و مصائب سیدالشهدا <small>علیه السلام</small>                  |
| ۵۳۷ | گفتگوی امام رضا <small>علیه السلام</small> با دعبل خزاعی                     |

### باب پنجم - در ذکر اولاد و ازواج و فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام و ...

۵۴۳ - ۵۶۳

|     |                                                                     |
|-----|---------------------------------------------------------------------|
| ۵۴۳ | اولاد امام حسین <small>علیه السلام</small> و بعضی از همسران آن حضرت |
| ۵۴۵ | سکینه دختر امام حسین <small>علیه السلام</small>                     |
| ۵۴۸ | فضیلت زیارت امام حسین <small>علیه السلام</small>                    |
| ۵۵۹ | جور خلفاء بر قبر شریف آن حضرت <small>علیه السلام</small>            |

### خاتمه - شرح حال توأبین و خروج مختار و انتقام او ...

۵۶۵ - ۶۱۷

|     |                                                                        |
|-----|------------------------------------------------------------------------|
| ۵۶۵ | توآبین                                                                 |
| ۵۷۰ | ورود مختار به کوفه                                                     |
| ۵۷۴ | رفتن توآبین و کشته شدن آنان                                            |
| ۵۸۴ | داستان جهش مختار در کوفه                                               |
| ۵۹۸ | کشتار مختار، قاتلان امام حسین <small>علیه السلام</small>               |
| ۶۰۸ | کشته شدن عمر بن سعد و قاتلان دیگر امام حسین <small>علیه السلام</small> |
| ۶۱۱ | رفتن ابن اشتر به جنگ ابن زیاد                                          |
| ۶۱۲ | کشته شدن ابن زیاد                                                      |

### نفثة المصذور

#### در تجدید حزن و اندوه روز عاشورا

۶۱۹ - ۶۸۸

|     |                                                                   |
|-----|-------------------------------------------------------------------|
| ۶۲۱ | صورت نگارش مصنف در آغاز کتاب                                      |
| ۶۲۳ | پاره‌ای از مناقب امام حسین <small>علیه السلام</small>             |
| ۶۲۹ | شجاعت امام حسین <small>علیه السلام</small>                        |
| ۶۳۴ | مدح اصحاب امام حسین <small>علیه السلام</small> و ذکر برخی از آنان |
| ۶۴۵ | ۱ - حبیب بن مَظْهَر                                               |
| ۶۴۶ | داستان خوابی مرده‌بخش                                             |
| ۶۴۸ | ۲ - انس بن حرث اسدی کاهلی                                         |
| ۶۴۹ | ۳ - ابوالشعثاء یزید بن زیاد بن مهاصر                              |
| ۶۴۹ | ۴ - ابوجحل (مسلم بن عوسجه)                                        |



- ۵- قیس بن مسهر صیداوی ..... ۶۵۰
- ۶- موقع بن ثمامه اسدی ..... ۶۵۰
- تحقیقی در معنی «ثَقُلُ الْحَدِيدُ أَجْهَدَنِي» ..... ۶۵۲
- پیشگویی پیغمبر ﷺ از شهادت عمار ..... ۶۵۸
- حزن و اندوه حضرت فاطمه علیها السلام هنگام ذکر مرثیه حضرت رسول ﷺ ..... ۶۶۳
- تتمیم ..... ۶۶۷
- چند فایده ..... ۶۷۶
- خاتمه ..... ۶۷۶
- ذکر نصایح کافیه و مواعظ شافیه ..... ۶۷۶
- ۱- اخلاص و اجتناب از ریا ..... ۶۷۷
- ۲- راست‌گویی ..... ۶۷۷
- ۳- اجتناب از غنا ..... ۶۷۸
- ۴- ترویج باطل نکنید و مدح فاسق و فاجر ننمایید ..... ۶۷۸
- ۵- بزرگان دین را توهین نکنید ..... ۶۷۹
- ۶- اسرار آل محمد را فاش نسازید ..... ۶۷۹
- ۷- در زمین، فساد نکند و فتنه برپا نکنید ..... ۶۷۹
- ۸- اعانت بر ظالمان ننمایید ..... ۶۷۹
- ۹- گنهکاران را مغرور نکنید و جرئت به فاسقان ندهید ..... ۶۸۰
- ۱۰- گناهان را در انتظار مردم خُرد نشمارید ..... ۶۸۰
- ۱۱- آیات قرآن را از پیش خود تفسیر نکنید ..... ۶۸۰
- ۱۲- برای اخبار، توجیهات فاسد و باطل نکنید و در آن‌ها تصرفات باره و رکیک (که در عصر ما شایع است) ننمایید، أَعَاذَنَا اللَّهُ تَعَالَى ..... ۶۸۰
- ۱۳- در احکام در صورتی که مجتهد و صاحب فتوی نباشد فتوی ندهید ..... ۶۸۱
- ۱۴- برای رفع مقامات ائمه هدی، چیزی نگویید که انبیای عظام و اوصیای گرامی آن‌ها را نقصی باشد ..... ۶۸۱
- ۱۵- اعتراضات بر اصول دین ..... ۶۸۱
- ۱۶- نرمی و مدارا به کار برید ..... ۶۸۱
- ۱۷- سخن را برای غرض فاسد دراز نکنید و اغراض شخصی به کار نبرید ..... ۶۸۲
- ۱۸- ذکر مصیبت در غیر ایام عاشورا ..... ۶۸۲
- ۱۹- امر به معروف و نهی از منکر کنید ..... ۶۸۲
- ۲۰- سخنی نگویید که از آن برای ابی عبد الله الحسین علیهما السلام و خاندان گرامی او خواری فهم شود ..... ۶۸۴

## مقدمه مترجم

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بر خدا و درود بر روان پاک مصطفی و خاندان وی علیهم السلام تا روز جزا. سال‌ها در دل داشتم که با نگارش کتابی خدمتی به آستان حسینی تقدیم کنم؛ خواهش یکی از دوستان گرامی، این آرزوی دیرینه را جامه عمل پوشید، جانبازی و شهادت حضرت ابی‌عبدالله الحسین علیه السلام سرچشمه تاریخ و حوادث بزرگ اسلام جهان است، قرآن و روش پیغمبر، یک نهضت عمومی و همه جانبه در محیط بشری پدید آورد که هر عصری نمودی تازه دارد و با هر وضعی در جهان پدید آید، تعلیمات مناسبی به بار آرد.

شهادت امام مظلوم هم که روشی از قرآن و سنت است، درس‌های عمیق و پر معنا دارد که در هر قرن به شرحی روح جامعه بشری را پرورش داده و محیط را به جنبش آورده و با آن که صدها سال است گفته‌اند و شنیده‌اند، و نوشته‌اند و گذشته‌اند، ولی هنوز در اول وصف آن مانده‌اند؛ نه کهنه شده است و نه رموز و اسرار آن به پایان رسیده، امام مظلوم برای برقراری نظم قرآن و زنده کردن روش پیغمبران، نهضت نمود و از یک عدالت و دادگستری عمومی طرفداری کرد و با خون پاک خود، تخت و تاج یزید را که از امپراطوران سرکش و ستمگران بشرکش یادگار بود غرقه نمود و درس مفیدی به طرفداران عدالت و حافظان حقوق انسانیت داد و ثابت کرد که در تنگ‌ترین حلقه‌های زنجیروار ظلم و بیداد، مبارزه، امری است ممکن و لازم و آن‌جا که

می‌نماید و این هم خود یکی از کرامات باهره آن حضرت است که:

بوسه از قند لبش هر چه مکرر گیرم      باز خواهم ز لبش بوسه دیگر گیرم

و چون در نظر بود فارسی‌زبانان شیفته و دلباختگان آستان حسینی از این کتاب نفیس استفاده همه جانبه برند، همه عبارات کتاب و اشعار آن به فارسی ترجمه شد و هر شعر عربی غالباً به یک شعر فارسی ترجمه گردید و تا حد امکان مقصود شعر عربی در آن گنجانیده شد.

ترجمه کتاب "نفثة المصطور" مرحوم مؤلف محترم "نفس المهموم" هم که متمم این کتاب تألیف کرده است در آخر کتاب چاپ شد که برای خوانندگان استفاده کامل‌تری منظور شده باشد.

این نکته را نباید از نظر دور داشت که ترجمه تمام مطابق زبانی به زبان دیگر از نظر اختلافی که میان زبان‌ها در نکات ادبی و بلاغت موجود است کاری است تا حد تعذر مشکل و ترجمه هر چند استادانه و از روی تبخّر و تخصص و در دو زبان باشد همان ادای نزدیک‌تر به معنای زبانی است که از آن ترجمه می‌شود و تفاضل ترجمه‌ها نسبت به یک اصل از نظر آن است که کدام نزدیک‌تر به مقصد اصل است نه آن که کدام عین مقصد اصل را ادا کرده، ترجمه اشعار، خصوص اشعار عربی که دیوان زبان باهر البیان عربی است بسیار کار مشکلی است که در بیشتر کتب، مؤلفین از ورود در آن خودداری کرده‌اند و به نقل اصل شعر عربی پرداخته و گاهی آن را ساقط کرده‌اند و نظر انداخته‌اند و اگر بخواهیم شعر عربی را به شعر پارسی ترجمه کنیم و با تقیّد به اختصار که شعری به شعری ترجمه شود، کار مشکل‌تر می‌شود و ما در این ترجمه اشعار عربی را به اشعار پارسی نقل کردیم و تا حد امکان و فرصت مقصود شاعر عرب را در شعر پارسی گنجانیدیم و تا چه اندازه توفیق تطبیق و ادای مقصود به دست آمده است موکول به نظر صاحب‌نظران استاد در دو زبان عربی و پارسی است که بسی ارجمند و کمیابند و امید است که پارسی‌زبانان استفاده کاملی از ترجمه‌های اشعار ببرند. مخصوصاً اشعار رَجَز شهدای کربلا که یکی از شاهکارهای بلاغت و نموی رجولیت آنهاست به شعر پارسی ترجمه گردید.